

Eeva Nurminen

MIKSI SUOMESSA ON PALJON PARISUHDEVÄKIVALTA?

Sukupuolisensitiivinen näkökulma avaamassa historiallisia
ja kulttuurisia tekijöitä

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Toukokuu 2021

TIIVISTELMÄ

Eeva Nurminen: Miksi Suomessa on paljon parisuhdeväkivaltaa? Sukupuolisensitiivinen näkökulma
avaamassa historiallisia ja kulttuurisia tekijöitä
Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2021

Olen kandidaattitutkielmassani kiinnostunut naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta Suomessa, sillä Suomen uutisoidaan olevan Euroopan väkivaltaisimpia maita naisille. Naisiin kohdistuvaan väkivaltaan suhtautuminen on muuttunut ajan saatossa, sillä naisasialiike, feministit ja ihmisoikeusaktivistit ovat 1800-luvulta lähtien vaatineet naisten aseman parantamista yhteiskunnassa. Parisuhdeväkivaltaan suhtautumista kuvaavat myös parisuhdeväkivaltatutkimuksen kentällä toisistaan poikkeavat koulukunnat, jotka keskustelevat siitä, onko parisuhdeväkivalta sukupuolistunut ilmiö vai ei ja onko se parisuhteen osapuolten vuorovaikutusongelma vai vallankäyttöä.

Tutkielmani teoreettista viitekehystä ja näkökulmaani parisuhdeväkivaltatutkimukseen kuvaa sukupuolisensitiivisyyden käsite, joka tarkoittaa sukupuolietoisuutta, eli sukupuolen olemassaolon ja vaikutusten huomioimista väkivaltateoissa. Koska näkökulmani on sukupuolisensitiivinen, lähestyn parisuhdeväkivaltaa sukupuolistuneena ilmiönä. Sukupuolistuneisuuden käsite kuvaa väkivallan piirteiden sekä sen kokemisen ja tekemisen eroavaisuuksia sukupuolen mukaan. Naiset kokevat yleisemmin intiimissä suhteessa tapahtuvaa väkivaltaa kotona ja se on piirteeltään toistuvaa. Miehet puolestaan kokevat väkivaltaa todennäköisemmin julkisessa tilassa toisen miehen tekemänä.

Aineistonani toimii kolme sukupuolisensitiivisesti parisuhdeväkivaltaa käsittelevää kirjaa. Tarkastelen aineistostani, mitä selityksiä miesten tekemälle parisuhdeväkivallalle naisia kohtaan esitetään. Kiinnitän huomiota siihen, miten väkivaltaa selittävät tekijät liittyvät miessukupuoleen. Tutkimuskysymykseni on: Mitkä suomalaisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvät tekijät selittävät Suomen korkeaa parisuhdeväkivaltatasoa sukupuolistuneen väkivallan tutkijoiden mukaan?

Sukupuolisensitiivinen näkökulma avaa parisuhdeväkivallassa sukupuolen merkitystä erityisesti historiallisissa ja kulttuurisissa tekijöissä. Merkittävää tutkimukseni tuloksissa on patriarkaalisten käytänteiden näkyminen vahvasti väkivaltaa selittävinä tekijöinä. Patriarkaalisia käytänteitä kuvaavat tuloksissani naisen ja miehen historiallisesti eriarvoinen asema, miesvaltaiset väkivaltaan oikeutetut instituutiot sekä mieskulttuuri, jossa miesten elämään kuuluu väkivaltaan oppiminen ja väkivallan normalisointi. Näin ollen sukupuolisensitiivisen näkökulman avulla voidaan selittää naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja miesten väkivaltatekoja kulttuurin ja historian kautta.

Avainsanat: Parisuhdeväkivalta, sukupuolistunut väkivalta, patriarkaatti

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Parisuhdeväkivaltatutkimus	5
2.1	Parisuhdeväkivallan erityispiirteet	5
2.2	Suhtautuminen parisuhdeväkivaltaan yhteiskunnassa	6
2.3	Parisuhdeväkivaltatutkimuksen koulukunnat	8
2.4	Sukupuolisensitiivinen näkökulma	9
3	Tutkimuksen toteutus	10
3.1	Tutkimuskysymys ja tutkimusmenetelmä	10
3.2	Aineiston esittely	10
3.3	Eettiset kysymykset	11
4	Syitä parisuhdeväkivallalle.....	12
4.1	Historia ja parisuhde: naisen ja miehen asema.....	12
4.2	Vaikeneminen ja miesvaltaiset instituutiot.....	14
4.3	Mieskulttuuri: väkivaltaan oppiminen ja sen ylläpitäminen / uusintaminen.....	15
5	Johtopäätökset	17
6	Lähteet.....	20

1 Johdanto

Suomi on Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisim maa naisille (YLE 2020). Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2014 julkaiseman tutkimuksen mukaan suomalaiset naiset kokevat väkivaltaa huomattavasti enemmän verrattuna muihin EU-maissa asuviin naisiin. Tutkimuksen mukaan suomalaisista naisista 53 % oli kokenut jonkinlaista nykyisen tai entisen kumppanin tekemää henkistä väkivaltaa ja 30 % oli joutunut nykyisen tai entisen kumppanin fyysisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi (European union agency for fundamental rights 2015, 74 & 28). Vuonna 2019 viranomaisten tietoon tuli 10 600 pari- ja lähisuhdeväkivaltarikosta, ja aikuisista uhreista 76,8 % oli naisia (Tilastokeskus 2020). Vuosina 2013—2019 henkirikosten naisuhreista 60 % oli joutunut kumppanin tai entisen kumppanin surmaamaksi (Lehti 2020, 27).

Parisuhdeväkivalta on hyvin arkaluontoinen ja (tunne)latautunut aihe, jonka takia sitä on lähestyttävä sensitiivisesti. Vaikka aihe on hankala, on sitä erityisen tärkeä pitää esillä, jotta voidaan paljastaa väkivaltaa ylläpitäviä toimintatapoja ja rakenteita sekä helpottaa väkivallasta puhumista purkamalla siihen liittyvää piilottelun kulttuuria. Suomessa parisuhdeväkivalta ja sen kohdistuminen erityisesti naisiin on huomioitu niin käytäntöjen kuin tutkimuksenkin osalta vasta 1990-luvulla (Kaittila & Nyqvist 2014, 263). Vuonna 2015 astui voimaan Istanbulin sopimus, joka on Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta. Jo itsessään Istanbulin sopimuksen olemassaolo tuo esiin väkivallan sukupuolistuneisuuden, mutta siltikään parisuhdeväkivaltatutkimuksen parissa ei olla yhtä mieltä siitä, onko väkivalta sukupuolistunutta. Parisuhdeväkivaltatutkimuksessa on eri koulukuntia, jotka keskustelevat, onko väkivalta sukupuolistunutta ja onko se vuorovaikutukseen liittyvä ongelma vai vallankäyttöä.

Tutkimukseni nojaa feministiseen väkivaltatutkimukseen, eli lähestyn aiheittani sukupuolisensitiivisesti, tuoden vahvasti esiin sukupuolen merkitystä väkivaltatutkimuksessa. Tutkin, mitkä suomalaisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvät tekijät selittävät Suomen korkeaa parisuhdeväkivaltatasoa sukupuolistuneen väkivallan tutkijoiden mukaan. Teen sukupuolisensitiivistä luentaa kolmesta Suomessa julkaistusta parisuhdeväkivaltaa käsittelevästä kirjasta, tutkien mitä selityksiä ne antavat miesten tekemälle parisuhdeväkivallalle naisia kohtaan. Kandidaatintutkielmani etenee niin, että aloitan esittelemällä keskeisimmät asiat

parisuhdeväkivaltatutkimuksesta ja sen jälkeen esittelen valitsemani teoreettisen viitekehyyksen, sukupuolisensitiivisen näkökulman parisuhdeväkivaltatutkimukseen. Seuraavaksi kerron tutkimukseni toteutuksesta kuvaamalla tutkimusmenetelmän ja -kysymyksen sekä aineiston ja eettiset kysymykset. Tämän jälkeen kerron tutkimustulokset. Lopuksi tuon esiin johtopäätökset ja analysoin niitä.

2 Parisuhdeväkivaltatutkimus

2.1 Parisuhdeväkivallan erityispiirteet

Parisuhdeväkivalta on erityinen väkivallan muoto sen yksityisyyden vuoksi ja siksi, että väkivallantekijä on läheinen. Se on erityinen myös siksi, että väkivaltatapahtumat sijoittuvat kotiin, jonka tulisi olla ihmisen turvapaikka. Kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan vuonna 2019 miehet joutuivat naisia useammin uhkailun tai väkivallan kohteeksi ravintoloissa tai baareissa, kun taas yksityisasunnoissa väkivaltatilanteet kohdistuivat useammin naisiin (Danielsson & Näsi 2020, 11).

Naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan erityispiirteistä ensimmäinen on piiloväkivalta, eli väkivalta ei tule poliisin tai muiden viranomaisten tietoon ja voi siksi jatkua vuosia aiheuttaen vakavia psyykkisiä vaurioita. Toiseksi väkivalta tapahtuu läheisissä ihmissuhteissa ja kietoutuu myös seksuaalisuuteen, minkä takia voi syntyä traumaattisia oireita, sillä väkivalta tapahtuu intiimissä suhteessa. Kolmas erityispiirre naisiin kohdistuvassa parisuhdeväkivallassa on väkivallan paikka, joka on sukupuoli tai seksuaalisuus, mikä tarkoittaa niiden olevan merkittävässä roolissa väkivallanteossa, kun miehillä tyypillisesti väkivaltaan ei liitetä sukupuolta tai seksuaalisuutta. Siitä syystä miehet ja naiset ovat väkivallan uhreina eri asemassa. (Jokinen 2000, 39—40.)

Ensi- ja turvakotien liitto (2021) listaa kahdeksan väkivallan muotoa. Fyysistä väkivaltaa on toisen satuttaminen fyysisesti, aiheuttaen mahdollisesti ruhjeita, murtumia tai kuoleman. Henkistä väkivaltaa kuvataan olevan esimerkiksi alistaminen, ihmisistä eristäminen ja liikkumisen sekä itseilmaisun (pukeutuminen, mielipiteiden ilmaisu) kontrollointi ja väkivallalla uhkailu. Toisen ruumiillisen ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rikkominen, kuten raiskaus, seksiin painostaminen ja ahdistelu ovat seksuaaliväkivaltaa. Taloudellisella väkivallalla pyritään rajoittamaan puolisoa henkisesti ja fyysisesti. Se voi ilmetä esimerkiksi rahankäytön tai työssäkäynnin estämisenä, toisen omaisuuden kajoamisena tai pakottamisena ottamaan velkaa. Sosiaalinen väkivalta pitää sisällään samanlaista sosiaalista kontrollointia kuin esitin henkisessä väkivallassa olevan. Sosiaaliseen väkivaltaan kuuluu myös se, että toista ei lasketa yksin mihinkään ja puoliso on otettava mukaan esimerkiksi lääkäriin ja viranomaistapaamisiin. Uskonnollista väkivaltaa on toisen uskonnollisuuden pilkkaaminen ja kieltäminen tai pakottaminen noudattamaan toisen uskonnon sääntöjä. Puolison jättäminen huolenpidotta tarvittaessa sekä tietoinen vahingoittaminen lääkkeillä tai päihteillä luetaan kaltoinkohteluksi ja laiminlyönniksi. Vainoaminen

puolestaan voi alkaa eron uhatessa tai sen jälkeen ja ilmetä tarkkailuna, seuraamisena ja uhkaavana vihjailuna. Sosiaalinen media on nykyään myös keskeinen osa vainoamista. (Ensi- ja turvakotien liitto 2021.)

2.2 Suhtautuminen parisuhdeväkivaltaan yhteiskunnassa

Riikka Kotanen (2013) havainnollistaa väitöskirjassaan parisuhdeväkivaltaan suhtautumisen muutoksia yhteiskunnassa. Hänen mukaansa kriittistä keskustelua kuritusoikeudesta sekä sen kieltämistä länsimaissa 1800-luvulla pidetään ensimmäisen aallon naisasialiikkeen saavutuksena. Liberalismin sekä sen myötä keskeiseksi nousseen yksilöllistymiskehityksen myötä avovaimon kurittaminen kyseenalaistettiin. Yksilön aseman kohentuminen vaikutti siten myös naisten oikeuksien huomioimiseen ja laajenemiseen. (Kotanen 2013, 17.)

Toisen aallon feministinen liikehdintä sai alkunsa 1960-luvulla Yhdysvalloissa, josta se levisi 1970-luvun kuluessa myös laajalti Eurooppaan. Toisen aallon feminismille oli keskiössä esimerkiksi itsemääräämisoikeuden korostaminen, joten yksityisissä tiloissa, kuten kotona tehtävä seksuaalinen ja fyysinen väkivalta nivoutuivat osaksi agendaa. Feministit ovat olleet aktiivisesti vaatimassa uhrin aseman parantamiseen liittyviä muutoksia erityisesti rikosoikeusjärjestelmään. 1990-luvun puolessavälissä alkoi lainsäädännön muutosprosessi, joka muutti merkittävästi oikeusjärjestelmän ja valtion suhtautumista yksityisissä tiloissa tehtyyn väkivaltaan ja sen uhreihin. (Em., 19 & 7.)

Oikeusjärjestelmää kritisoivat feministit ovat painottaneet sitä, ettei lakia voi säätää, tulkita ja soveltaa erillään yhteiskunnallisesta todellisuudesta, sillä historialliset sekä kulttuuriset merkitykset ja arvot ovat väistämättä vuorovaikutuksessa lain kanssa. Esimerkiksi naisten tyypillisimmin kohtaamat väkivallan muodot – seksuaalinen väkivalta ja lähisuhteissa tapahtuva väkivalta – eivät ole olleet historiallisesti rangaistavia tai niihin liittyvä sääntely on ollut sukupuolisidonnaista. Uhreja käsittelevä yhteiskunta- ja oikeustieteellinen tutkimus on edistänyt uhrien asemaa, sillä erilaiset rikoksen uhrien asemaan ja oikeuksiin liittyvät käytännöt ovat lisääntyneet viimeisten 30–40 vuoden aikana huomattavasti. Erityisesti länsimaissa erilaisia uhrinäkökuomaisia lakeja on toimeenpantu kasvavissa määrin ja rikoksen uhreille on kohdistettu lainsäädännöllisten ja sosiaalipoliittisten uudistusten kautta taloudellista, käytännöllistä ja emotionaalista tukea. Kuitenkin uhrien konkreettiseen auttamiseen keskittyneiden tuki- ja neuvontapalveluiden kehittäminen alkoi Suomessa vasta 1990-luvulla, muihin länsimaihin

verrattuna varsin myöhään. Rikosuhripäivystyksen perustaminen vuonna 1994 on yksi keskeisimmistä käytännön avun tarjoamiseen ja saamiseen vaikuttaneista uudistuksista. (Em., 20 & 23 & 26.)

Suomessa aviopuolisot eivät voineet syyttää toisiaan raiskauksesta ennen vuotta 1994, kun se sisällytettiin rikoslakiin. Yhä 2000-luvulla suostumuksen raja tuntuu olevan epäselvä ja avioseksi näyttäytyä miehisten tarpeiden tyydyttämisenä (Lidman 2015, 137). Suomessa vuonna 2018 kansalaisaloite raiskauksen määritelmän muuttamisesta suostumusperustaiseksi sai yli 55 000 kannattajaa ja siten luovutettiin eduskunnan käsittelyyn. Raiskauslain muuttaminen parantaisi ruumiillista itsemääräämisoikeutta Suomessa. Se muuttaisi myös osapuolten oikeudellista asemaa uhrilähtöisemmäksi, joka voisi helpottaa uhria raportoimaan raiskauksesta poliisille.

Vuonna 2015 Suomessa säädettiin voimaan Euroopan neuvoston yleissopimus, Istanbulin sopimus, naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä. Yleissopimuksen kolmannessa artiklassa määritellään "naisiin kohdistuva väkivalta" ihmisoikeuksien loukkaamisena ja syrjintänä. Se käsittää kaikki sellaiset sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen tai pakottaminen. (Finlex 2021.) Jo itsessään Istanbulin sopimuksen olemassaolo tuo esiin väkivallan sukupuolistuneen luonteen, koska naisia on suojeltava väkivallalta kansainvälisin sopimuksin. Sosiaali- ja terveysministeriön (2017) Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018—2021 kokoaa yhteen toimenpiteitä, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja puuttumaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. Tutkielmani kannalta pidän erityisen tärkeänä Sosiaali- ja terveysministeriön esittämää panostusta koulutukseen. Se tarkoittaa, että opetussuunnitelmiin sisällytetään opetusmateriaalia, joka käsittelee naisten ja miesten tasa-arvoa, kaavamaisista käsityksistä vapaita sukupuolirooleja, keskinäistä kunnioitusta, väkivallatonta ristiriitojen ratkaisemista henkilösuhteissa, sukupuoleen perustuvaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017, 17). Koulun kautta saatu valistus on erittäin tärkeää, jotta lapsilla ja nuorilla on edes yksi kanava, jota kautta heillä on mahdollisuus oppia naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Se auttaa rikkomaan totuttuja patriarkaalisia käytänteitä, kun kouluissa opetetaan vapaammista sukupuolirooleista ja jokaisen oikeudesta koskemattomuuteen.

2.3 Parisuhdeväkivaltatutkimuksen koulukunnat

Parisuhdeväkivaltatutkimuksen kentällä on eri lähestymistapoja väkivaltaan, ja ne eroavat toisistaan siinä, nähdäänkö parisuhdeväkivalta sukupuolistuneena ilmiönä vai ei, ja onko se parisuhteen vuorovaikutuksen häiriö vai vallankäyttöä. Sosiaalipsykologi Suvi Ronkainen (2017) kuvaa tyypillistä sukupuolineutraalia tapaa ymmärtää parisuhteen väkivaltaa, joka perustuu ajatukseen perheestä systeeminä ja vuorovaikutuksellisenä yksikkönä. Hän kuvailee väkivallan liudentuvan vuorovaikutukselliseksi toiminnaksi, kun sitä analysoidaan tilanteisesti osana pariskunnan tapaa ratkaista keskinäisiä konfliktejaan. Feministisen tutkimuksen näkökulmasta puolestaan parisuhdeväkivalta voidaan käsitteellistää osaksi sukupuolten yhteiskunnallista vallanjakoa ja se voidaan kontekstualisoida väkivallan ja vallankäytön historiaan parisuhteessa. Väkiältä nähdään siis vallan välineenä. Tällöin analyysin kohteena on, miten väkiältä oikeutetaan kulttuurisesti, naiseuteen ja mieheyteen liittyvien sukupuolistuneiden merkitysten avulla. (Ronkainen, 2017.)

Myös parisuhdeväkivallan sovittelu jakaa mielipiteitä ja keskustelua uhrin puolustajien sekä sovitteluaktivistien välillä. Suomessa rikollisuus nähdään yhteiskunnasta syrjäytymisen lopputuloksena, jota tulisi hoitaa sosiaalipoliittisin keinoin eikä ankarilla rangaistuksilla. Sovittelu mielletään vaihtoehtona raskaille rikosoikeuden interventioille ja positiivisia sekä opettavaisia vaikutuksia nähdään olevan erityisesti nuorten rikosentekijöiden parissa. Sovittelu saa osakseen kuitenkin kritiikkiä, koska sen nähdään heikentävän uhrin oikeusturvaa ja kumoavan parisuhdeväkivalta rikoksena, jos sitä aletaan sovittellemaan. Huolta aiheuttaa myös se, että parisuhdeväkivallan sovittelu voi johtaa jopa syyttämättä jättämiseen tai rangaistuksen lieventämiseen. (Honkatukia 2015, 107–108). Sovittelussakin taustalla vaikuttaa se, miten väkiältä ymmärretään: toiset näkevät sen pariskunnan vuorovaikutusongelmana ja toiset näkevät sen naisen kontrollointina. Sovittelun kannattajat näkevät väkivallan sen osapuolten vuorovaikutusongelmana, jolloin molemmat osapuolet ovat myös vastuussa ja väkiältä ilmiönä nähdään myös sukupuolisymmetrisenä. (Em., 111.) Sovittelun ongelmallisuutena voidaan nähdä se, kun parisuhdeväkivalta nähdään vuorovaikutuksellisenä ongelmana, niin väkivallasta vastuutetaan myös väkivallan uhria. Toisaalta sovittelun etuna voidaan nähdä se, jos tilanne pystytään onnistuneesti sovittellemaan langettamatta kovia rangaistuksia, jotka voivat vain pahentaa jo olemassa olevia ongelmia.

2.4 Sukupuolisensitiivinen näkökulma

Seuraavaksi kerron teoreettisesta viitekehystäni, jonka avulla tarkastelen aineistoa ja poimin sieltä erityisesti teoriani näkökulmasta tärkeitä asioita.

Teoreettista viitekehystä ja näkökulmaani parisuhdeväkivaltatutkimukseen kuvaa tutkielmassani sukupuolisensitiivisyys, joka tarkoittaa sukupuolitietoisuutta, eli sukupuolen olemassaolon ja vaikutuksen huomioimista. Koska näkökulmani on sukupuolisensitiivinen, tutkin sukupuolistunutta väkivaltaa, joka tarkoittaa väkivallan kokemisen, tekemisen ja piirteiden eroavan sukupuolen mukaan. Suvi Ronkainen (2017) selittää sukupuolistuneisuuden käsitettä väkivaltatutkimuksessa naisten ja miesten kokemien ja tekemien väkivallan muotojen erilaisuutena ja tapahtumien tyypillisten kontekstien eroavaisuuksina. Väkivaltaa ei selitetä yksilöllisinä ominaisuuksina tai biologiaan perustuvana, vaan tutkitaan, miten väkivaltaa oikeutetaan, millaista sukupuolistunutta toimijuutta väkivaltaan liitetään ja mikä mahdollistaa väkivallan tekemisen. Sukupuolistunut-termi tulee erottaa sukupuolittunut-termistä, joka kuvaa enemmän väkivallan lopputulemaa kuin sukupuolten välisiä prosesseja ja valtasuhteita väkivaltatapahtumissa. (Ronkainen 2017.) Sukupuoli ei yksinään tee väkivallasta sukupuolittunutta, vaan väkivalta muuttuu sukupuolittuneeksi silloin kun sukupuoli vaikuttaa itse väkivaltatekoon tai oikeusprosessiin (Lidman 2015, 64). Myös naisille suunnattu internetin tukisivusto Naisten Linja (2021) kuvaa väkivallan olevan sukupuolistunutta, joka näkyy muun muassa väkivaltatekojen kontekstin eroissa. Naiset kokevat useammin väkivaltaa yksityisissä tiloissa nykyisen tai entisen kumppanin johdosta, ja miehet julkisilla paikoilla toisen miehen johdosta. Toistuva ja uusiutuva parisuhdeväkivalta kohdistuu useammin naisiin kuin miehiin, jonka taustalla vaikuttaa naisen alisteinen asema mieheen, jota aiheuttavat kulttuuriset tekijät sekä fyysisen voiman erot. (Naisten Linja 2021.)

Teoreettinen viitekehysesni ohjaa aineiston luentaa siten, että havainnoin aineistosta erityisesti sukupuoleen liitettyjä väkivaltaselityksiä, jolloin teoreettinen viitekehys ohjaa tutkimustani. Olen kiinnostunut naisiin kohdistuvasta väkivallasta heteroparisuhteissa, ja tutkin aineistoni avulla, mitä syitä miesten tekemälle väkivallalle selitetään, ja siten pyrin löytämään sukupuolistuneelle parisuhdeväkivallalle selityksiä Suomen kontekstissa.

3 Tutkimuksen toteutus

3.1 Tutkimuskysymys ja tutkimusmenetelmä

Tutkimuskysymykseni on: ”Mitkä suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvät tekijät selittävät Suomen korkeaa parisuhdeväkivaltatasoa sukupuolistuneen väkivallan tutkijoiden mukaan?” Toteutan kandidaatintutkielmani teoreettisena tutkimuksena ja tutkimusmenetelmäni on teoriaohjaava aineistonanalyysi, jolloin analyysin aikana ajattelua ohjaavat vuoroin teoria ja aineisto. Teoriaohjaavassa analyysissä käsitteet ovat ilmiöstä ’jo tiedettyjä’ jolloin analyysin tulkintaa ja ryhmittelyä ohjaa teoria. (Sarajärvi & Tuomi 2018.) Tutkielmani kannalta teoreettinen viitekehyseni ohjaa aineiston luentaa siten, että havainnoin aineistosta ainoastaan sukupuoleen liitettyjä väkivaltaselityksiä.

3.2 Aineiston esittely

Aineistonkeruuni alkoi hakemalla Andorista, Trepostista ja Finnasta aineistoa hakusanoilla parisuhdeväkivalta, parisuhde, väkivalta ja parisuhde sekä lähisuhdeväkivalta. Aineistoa löytyi paljon, joten valitsin aineistoksi kolme kirjaa, sillä uskon pääseväni niiden avulla pureutumaan syvemmälle aiheeseen, koska ne käsittelevät parisuhdeväkivaltaa monipuolisesti. Aineiston valinnassa kriteereinä oli sukupuolisensitiivinen lähestymistapa parisuhdeväkivaltaan sekä 2000-luvun puolella julkaistu teos. Sukupuolisensitiivinen lähestymistapa kirjoissa tuo esiin tutkimukseni kannalta olennaisia aiheita, joita olen tässä tutkielmassa kiinnostunut tutkimaan, kuten historia, valta, asema sekä kulttuuri. Valitsin 2000-luvun julkaisut rajatakseni aineistoa, sillä parisuhdeväkivaltaa on tutkittu paljon.

Sukupuolentutkija Arto Jokisen (2000) ”Panssaroitu maskuliinisuus: Mies, väkivalta ja kulttuuri” kuvaa patriarkaattia, maskuliinisuutta ja väkivaltaan tottumista mieheksi kasvun prosessissa, ja näiden kaikkien yhteyksiä väkivaltaiseen käytökseen naisia kohtaan. Teos valikoitui siksi, että siinä lähestytään hyvin moninaisesti mieheyttä ja kulttuuria. Väkivaltatutkija Satu Lidmanin (2015) ”Väkivaltakulttuurin perintö: sukupuoli, asenteet ja historia” käsittelee asenteita,

jotka ruokkivat sukupuolittunutta väkivaltaa 1500-luvulta nykypäivään. Se kuvaa perusteellisesti asenteiden ja käytänteiden historiaa, jotka altistavat erityisesti naiset väkivallalle.

Tampereen yliopiston apulaisprofessori Marita Husson (2003) Parisuhdeväkivalta: lyötyjen aika ja tila lähestyy parisuhdeväkivaltaa ihmisoikeuskysymyksenä ja yhteiskunnallisena ongelmana.

3.3 Eettiset kysymykset

Jokaisessa tutkimuksessa tulee pyrkiä eettisyyteen ja välttää tuottamasta vahinkoa muille ihmisille. Tutkielmassani on huomioitava erityisesti aiheen sensitiivisyys ja pyrittävä käsittelemään sitä hienovaraisesti. Koen, että väkivaltatapahtumista täytyy puhua läpinäkyvästi yhteiskunnassa, jolloin ei voi häivyttää pois sukupuolen merkitystä väkivaltatutkimuksessa. Puhun tutkielmassani 'miehistä' yhtenä ryhmänä, mutta ymmärrän, etteivät käsittelemäni historialliset käytöstavat tai kulttuuriset piirteet koske kaikkia miehiä. Koska tarkoitukseni on selvittää naisiin kohdistuvan väkivallan syitä heteroparisuhteissa, se vaatii tekijän, eli miehen ja mieheyteen liittyvien käytänteiden tutkimista. Tutkielmani tarkoitus ei ole leimata miehiä syntyjään väkivaltaisiksi, vaan tuoda esiin väkivaltaa aiheuttavia ja ylläpitäviä historiallisia sekä kulttuurisia piirteitä.

4 Syitä parisuhdeväkivallalle

Olen koonnut aineistoni perusteella väkivaltaa mahdollisesti selittäviä tekijöitä. Suomalainen rikoksen tekijä on tyypillisesti väkivaltarikollinen ja mies, jonka takia on tutkittava, onko väkivalta suomalaisen mieskulttuurin ja suomalaisten miesten maskuliinisuuksien keskeinen piirre (Jokinen 2000, 20–21). Miesten nainiin kohdistama väkivalta ja viha, jonka naiset myös osittain sisäistävät, on niin yleistä ja arkista, että siitä on tullut normaalina pidetty tapa kohdella naisia suomalaisessa yhteiskunnassa (em., 39), mistä syystä on erityisen keskeistä tarkastella väkivaltaan johtavia monenlaisia piileviä tekijöitä ja tehdä niistä näkyviä.

Patriarkaalin hierarkia on kulttuurinen elementti, joka on vaikuttanut ihmisten elämään tuhansien vuosien ajan. Sen varaan rakentuivat uskonnon, politiikan ja ihmissuhteiden tulkinnat sekä käsitykset vallasta ja väkivallasta. Patriarkalisessa hierarkiassa miehen valta naiseen nähtiin ”luonnollisena” järjestyksenä. Myöhäisantiikin kulttuurin läpi patriarkaliset näkemykset siirtyivät keskiajalle ja sen jälkeen uuden ajan yhteiskuntaan. (Lidman 2015, 31—32.) Vaikka voidaan ajatella, että radikaaleimmat patriarkaliset näkemykset ja toimintatavat ovat huomattavasti hälventyneet ajassamme, ne saattavat silti yhä vaikuttaa kulttuurisissamme, iskostuneena syvälle käytös- ja ajatusmalleihimme.

4.1 Historia ja parisuhde: naisen ja miehen asema

Historiallisesti miehen ja naisen parisuhde on ollut valtahierarkkinen. Miehen asema on ollut perheen päänä, taloudellisena vastuunkantajana ja elättäjänä. Sen takia miehen asema on ollut korkeammalla kuin hoivaajaksi mielletyn naisen aseman. Miehen ollessa vastuussa taloudesta ja perheen turvallisuudesta, on hänellä myös enemmän valtaa parisuhteessa, pystyessään kontrolloimaan taloutta. Se, mikä perinteisesti ajatellaan olevan maskuliinista, on valta naisista. Nainiin kohdistuva väkivalta on yksi miesten käyttämä vallan muoto ja myös este sukupuolten välisen tasa-arvon kehittymiselle. Tällöin parisuhdeväkivallassa on pohjimmiltaan kyse naisen kontrolloimisesta ja alistamisesta. (Jokinen 2000, 39.)

Vallankäyttö on ilmentynyt historiallisesti erityisesti kurittamisena. Mies saatettiin nähdä epäonnistuneen vaimon hallinnassa, mikäli parisuhteen ongelmat tulivat muiden tietoon (Lidman 2015, 104) ja vaimon kurittaminen nähtiin maskuliinisen vallankäytön luonnollisena ulottuvuutena, eikä välttämättä väkivaltana (em., 106). Lidman (2015, 99) selittää väkivaltaan tottumista kulttuurissa seuraavasti: ”naisiin kohdistuvassa parisuhdeväkivallassa kunniakoodi toimii niin, että sen laukaisee puolisoiden välinen sukupuolittunut dynamiikka: mies esimerkiksi saattaa kokea maskuliinisen uskottavuutensa olevan vaakalaudalla, jos vaimo flirttailee muiden kanssa. Näissä tilanteissa väkivallan käyttöä tukevat kulttuuriset rakenteet, joiden läpi asenteet ja arvot suodattuvat tuottaen mallin väkivallasta konfliktinratkaisukeinona”. Väkivaltaan nojautuminen on siis silloin kulttuurissa hyväksytty ja totuttu keino toimia pitääkseen maskuliinisen uskottavuutensa ja valta-asemansa naista kohtaan. Naisten epäsovivan käytöksen takia mies saattoi menettää kunniansa yhteisössä, jolloin mies oli tilanteessa, jossa vaimoa oli kuritettava pitääkseen oma maineensa (em., 227). Patriarkaalisessa kulttuurissa samalla oikeutetaan ja velvoitetaan väkivaltaan (em., 233), mikä tulee esiin miehen luonnollisena kuritusoikeutena sekä velvollisuutena ylläpitää omaa maskuliinisuuttaan yhteisössä. Maskuliinisen uskottavuuden ja kunnian säilyttämiseen yhteisössä voidaan nähdä liittyvän myös Husson (2003, 102) mainitsema mustasukkaisuus yhteiskunnallisena ongelmana. Mustasukkaisuuden nimissä pahoinpidellään Suomessa kymmeniä tuhansia naisia vuodessa (em., 102). Mustasukkaisuusväkivallan taustalla saattaa vaikuttaa miehen kokemus, että hän menettää kunniansa ja siksi turvautuu väkivaltaan saadakseen kontrollin tilanteessa. Husso (2003, 107) kirjottaa, että mustasukkaisuuksissaan pahoinpitelevien miesten pyristely huonon itsetunnon tuskissa, ja kamppailu itsetuntonsa palauttamiseksi voi kanavoitua naisten rajoittamiseen, kontrolloimiseen, alistamiseen ja väkivaltaan.

Naisen asemaa historiallisesti selittää hyvin naisen asema oikeuden edessä. Uuden ajan alun Euroopassa naisiin kohdistuvan väkivallan ja kontrollin kynnyks oli matala, sillä poliittinen ja oikeudellinen olivat kietoutuneet yhteen patriarkaalisen vallan käytön kanssa. Naiset altistuivat väkivallalle kulttuuristen rakenteiden takia, sillä he näyttäytyivät aikalaiskäsityksissä epäilyttävinä ja siten kurituksen luontevina kohteina. (Lidman 2015, 42.) 1600-luvulla naisella ei ollut kanneoikeutta häneen kohdistuneen oikeudenloukkauksen vuoksi, vaan loukattuna osapuolena nähtiin naisen suku tai aviomies (em., 38), mikä kuvastaa hyvin naisen alisteista asemaa aviomieheensä myös oikeudessa.

4.2 Vaikeneminen ja miesvaltaiset instituutiot

Sodat ovat olleet miesvaltaisia, kuten myös väkivaltaan oikeutetut instituutiot, kuten armeija ja poliisi. Väkivallasta puhuminen voi nostaa pintaan liian herkkiä tunteita ja muistoja sota-ajoista, mikä on saattanut synnyttää vaikenemisen kulttuurin.

Miesten väkivalta on este sukupuolten välisen tasa-arvon edistymiselle. Suomi on väkivaltainen maa, ja tämä väkivalta on ilmiönä sukupuolittunutta ja sukupuolistunutta, minkä takia on kyseenalaista kutsua Suomea tasa-arvon mallimaaksi. Väkivallasta ei haluta keskustella, sitä ei haluta tuoda julkisuuteen, sitä vähätellään ja sen yhteydessä valehdellaan. (Jokinen 2000, 250–251.) Kotona tapahtuvaan väkivaltaan voi olla siksi hyvin vaikea puuttua, koska vaikenemisen takia se ei välttämättä tule muiden tietoon. Väkivallan vähättely puolestaan ylläpitää väkivaltaa. Lidman (2015, 104) kuvaa kotona tapahtuvaa piiloväkivaltaa hyvin vuoden 1849 Kalevalan avulla, jossa sulhasta neuvotaan kurittamaan vaimoa nelisnurkkaisessa, eli kotona. Suvi Ronkainen (2008, 392–393) selittää väkivallasta vaikenemistä seuraavasti: ”Yksi tausta, jonka avulla voisi ehkä ymmärtää hyvinvointiyhteiskunnan penseyttä suhteessa väkivaltaan, tulee Suomen historian kollektiivisista traumoista ja niiden käsittelystä, pitkästä hiljaisuudesta ja rajallisesta puhetilasta sekä suoranaisestä särkyvyyden torjunnasta, joka sekä vuoden 1918 kärsimykseen että myös talvi- ja jatkosodan menetyksiin liittyy. Sotien jälkeen väkivaltarikollisuus usein lisääntyy, mikä selitetään rintamalla olleiden henkilöiden vaikeuksilla ja yhteiskunnan väliaikaisena levottomuutena.” Näin ollen yleisesti väkivallasta vaikenemistä voidaan selittää sotien aiheuttamilla traumoilla. Väkivaltarikollisuuden kasvu ja väkivallasta vaikenemisen kulttuuri kietoutuvat yhteen eräänlaiseksi sodan jälkeiseksi ilmiöksi. Ilmiön voidaan nähdä tuottavan piiloväkivaltaa ylläpitävän *kierteen*, jossa väkivaltaisuus kasvaa, ja siitä vaietaan, jolloin väkivaltaa jälleen ylläpidetään vaikenemalla.

Miehet ovat käyneet heimosotia, kylätappeluita ja maailmansotia. He ovat järjestäytyneet väkivaltaisiin moottoripyöräjengeihin, organisoituneisiin rikollisjärjestöihin ja puolisotilaallisiin taistelujoukkoihin: esimerkiksi länsimaiden Hells Angelsit, saksalaiset uusnatsit sekä italialaiset, venäläiset ja yhdysvaltalaiset mafiat. Samaan aikaan valtio on omistanut väkivallan omaan käyttöönsä ja legitimoinut sen tiettyihin miesvaltaisiin instituutioihin. Tällaisia instituutioita ovat armeijat ja poliisivoimat, jotka ovat koulutettuja, hyvin aseistettuja ja organisoituja sekä historiallisesti ja juridisesti oikeutettuja yhteiskunnan sisällä toimivia miesten hallitsevia laitoksia. (Jokinen 2000, 21.)

4.3 Mieskulttuuri: väkivaltaan oppiminen ja sen ylläpitäminen / uusintaminen

Miehet oppivat väkivaltaista käytöstä perheessä sekä vertaisryhmissä, kuten ystäväpiireissä. Väkivaltakulttuuria ylläpitää edellä mainittujen sosiaalisten ryhmien lisäksi kielijärjestelmät.

Yhdeksi väkivaltaisuutta selittäväksi tekijäksi voidaan nähdä Albert Banduran sosiaalisen oppimisen teorian, jonka mukaan lapsi omaksuu väkivaltaista käyttäytymistä vanhemmiltaan, kavereiltaan, kasvatusinstituutioista, mediasta sekä ympäristöstä. Sen mukaan ihmiset omaksuvat väkivallan mallien ja vahvistamisen kautta, jolloin on kyse väkivaltaan sosiaalistumisesta. Näkökulmaa tukevat empiiriset havainnot väkivallan siirtymisestä sukupolvelta toiselle, jolloin mies omaksuu lapsuuden kodista väkivaltaisen isän mallin. Sosiaalisen oppimisen teoriaan pohjautuu myös käsitys väkivallasta kulttuurisena ilmiönä. Patriarkaalinen kulttuuri sisältää väkivaltaa ihannoivan käsityksen, jossa erityisesti miesten väkivaltaisuutta siirretään perintönä sukupolvelta toiselle. Väkivalta on miesten valta-aseman uusintamisen seurausta. Patriarkaatti on siis sosiaalisten suhteiden systeemi, jossa naiset ovat sukupuolisena luokkana miehille alistetussa asemassa. (Jokinen 2000, 16 & 17.) Husso (2003, 186) lisää, että väkivallassa kyse ei ole pelkästä oppimisesta vaan myös fyysisestä vahvemmudesta ja heikommudesta, kun ruumiin kokoon ja fyysiseen voimaan liittyvät erot tekevät parisuhteiden väkivallasta väistämättömän epäsymmetrisiä.

Monilla miehillä on myös kokemuksia lapsuuden, nuoruuden ja myös aikuisuuden ajalta tappeluun joutumisista. Miesten on elämänsä aikana pakko oppia pakenemaan ja puolustamaan itseään. Miehet oppivat välttämään tukalia tilanteita tai luovimaan niissä. Kuitenkin väkivalta tai sillä uhatuksi tuleminen jättää jälkeensä epävarmuutta, joka tiivistyy pelkoon, että jokainen toinen mies on mahdollinen nöyryyttävä tai kilpailija. Tästä väkivallan pelosta ja miesten keskinäisestä epävarmuudesta ei yleensä puhuta, mutta siihen varustaudutaan ja samalla uusinnetaan miesten homososiaalisissa ryhmissä: jengeissä, kaljabaarien äijäkerhoissa, saunailloissa ja muissa hyvä veli -kerhoissa. Kyseiset homososiaaliset ryhmät edustavat miehisen etuoikeuden alakulttuuria, jossa patriarkaalista valtaa uusinnetaan. (Jokinen 2000, 31.) Myös Husso (2013, 186) puhuu sosialisatioprosessista, jossa opitaan mitä mieheys ja naiseus on. Hän kuvaa esimerkin, jossa mies sosiaalistuu väkivallan käyttämisen kulttuuriin ja nainen oppii pelkäämään väkivaltaa (Husso 2013, 187). Lidman (2015, 200) tuo esiin sosiologi Suvi Keskinen ajatuksen, jossa parisuhdeväkivalta on ”ristiriitaisen maskuliinisuuden esittämisen ja siihen nojaavan identiteetin rakentamisen” paikka. Se

tarkoittaa sitä, että miesporukassa saatetaan naureskella puolison ojentamiselle, vaikka se ei saakaan arvostusta osakseen. Tällöin naiseen kohdistuva väkivalta tuottaa maskuliinista identiteettiä alleviivaamalla sukupuolihierarkioita, mutta joka samalla nähdään kielteisenä ja häpeällisenä itsehillinnän menettämisenä, joka riskeeraa hallitun maskuliinisuuden esittämisen. (Lidman 2015, 200.) Miehen väkivaltaisuuden ”normaaliutta” ylläpidetään sillä, kun ongelmalliset aiheet sivuutetaan naureskelemalla. Naureskelun taustalla saattaa olla pyrkimys pitää kiinni omasta maskuliinisuudesta ja uskottavuudesta miesporukassa tai syynä voi myös olla Jokisen mainitsema tukalien tilanteiden välttäminen. Hussokin (2003, 159) muistuttaa, että vaikka oltaisiin vahvasti tasa-arvoisen parisuhteen kannalla, niin sukupuolistereotyyppioita tukevat ja toistavat mielikuvat ja totutut käytännöt ovat arjessa sitkeästi.

Perheessä ja vertaisryhmissä opitaan väkivaltaista käyttäytymistä normalisoivaa kulttuuria ja sitä saatetaan myös itse uusintaa esimerkiksi kielijärjestelmien avulla. Jokinen (2000 18–19) viittaa sosiologi Johan Galtungin 1990 ’kulttuurisen väkivallan’ käsitteeseen, jota ovat ne kulttuurin aspektit, joita voidaan käyttää oikeuttamaan suoraa tai rakenteellista väkivaltaa. Näitä elementtejä sisältyy muun muassa kielijärjestelmiin, eli puhetapoihin. Esimerkiksi poikien väkivaltainen nujakointi kuitataan usein toteamalla ”pojat on poikia”. Sanonnalla ei suoraan oikeuteta poikien tappelua, mutta se lieventää sen vakavuutta ja liittää väkivallan poikana olemiseen. (Em., 18–19.) Kulttuurinen väkivalta, eli tässä tapauksessa puhutavat normalisoivat jo lapsesta lähtien pojille väkivaltaisen käytöksen. Nykypäivänä myös keveämpinä, tai jopa humoristisina pidetyt sanonnat ”perheenpää”, ”isäntä” ja ”isän kädestä” omaavat historiallisesti synkän taustan, jossa miehellä on ollut ylivaltaa naiseen sekä kuritusoikeus perheessä (Lidman 2015, 33).

5 Johtopäätökset

Sukupuolisensitiivinen lähestymistapa parisuhdeväkivaltaan avaa sukupuoleen liittyviä merkityksiä väkivallanteoissa. Tällaisia ovat esimerkiksi erot paikoissa, joissa miehet ja naiset yleensä kokevat väkivaltaa. Tutkielmassani tulee esiin sukupuoleen liitettävät kulttuuriset käytänteet, kuten poikien oppiminen väkivaltaiseen käytökseen tai sen normalisoiminen puhetoissa. Sukupuoli ja naisen alisteinen asema näkyy myös vahvasti historiassa miehen oikeutena ja velvollisuutena kurittaa vaimoaan. Vuonna 1994 aviossa tapahtuneen raiskauksen kirjaus rikoslakiin ja kansalaisaloite raiskauksen määritelmän muuttamisesta suostumusperustaiseksi vuonna 2018 kuvaavat hidasta prosessia naisten aseman kohentamiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ensimmäisenä toin esiin historiasta juontuvan sukupuolten eriarvoisen aseman. Patriarkaaliset rakenteet ilmenevät historiassa miehen oikeutena ja jopa velvollisuutena kurittaa vaimoaan. Miehen oli kuritettava vaimoaan, jotta hän pystyi pitämään oman arvostuksensa yhteisössään. Vaimolla ei myöskään ollut lain edessä kanneoikeutta häneen kohdistuneen loukkauksen vuoksi, vaan loukattuna nähtiin hänen sukunsa tai aviomiehensä. Naisen asema on siis ollut alisteinen mieheen verrattuna.

Toiseksi raportoin miesvaltaisista väkivaltaan oikeutetuista instituutioista ja yhdistin ne miesten käymiin heimosotiin ja maailmansotiin. Väkivaltaan oikeutetut instituutiot ovat miesvaltaisia, joka osaltaan voi luoda käsityksen miesten väkivaltaisuudesta 'hyväksyttävänä' tai normaalina miehen käytöksenä. Sotien väkivaltaisuudet puolestaan luovat kollektiivisia traumoja, jotka lisäävät sotien jälkeistä väkivaltarikollisuutta ja yhteiskunnassa väkivallasta vaikenemista, myös parisuhdeväkivallasta vaikenemista.

Mieskulttuurin vaikutus on kolmas pariväkivaltaisuutta selittävä tekijä. Mieskulttuurilla tarkoitetaan tässä tutkielmassa väkivaltaisen käytöksen oppimista perheessä ja vertaisryhmissä. Väkivaltaista käytöstä voidaan oppia omalta isältä tai lapsena ystävien kanssa nujakoidessa. Usein myös opittua väkivaltaista käytöstä uusinnetaan lopulta itse niin sanotuissa hyvä veli – kerhoissa. Taustalla voidaan nähdä myös kielijärjestelmien uusintavan poikiin liitettyä 'normaalial' väkivallankäyttöä, kun väkivaltaista nujakointia vähätellään toteamalla "pojat on poikia".

Merkittävimpänä johtopäätöksenä on patriarkaalisten käytänteiden näkyminen tuloksissa. Esimerkiksi naisen alisteinen asema, maskuliinisuus käsitykset sekä instituutiot tuovat esiin

historiallisia patriarkaalisia käytänteitä, ja ne saattavat olla vain muuttaneet muotoaan tai lieventyneet nykypäivänä. Miehen oikeus kurittamiseen, on ollut hyvin paljon näkyvämpää historiassa, mutta sen voidaan nähdä vaikuttavan yhä parisuhdeväkivallan taustalla, sillä se on joskus ollut jopa velvollisuus ja kuten kirjoitin, väkivallasta kertominen miesporukassa saatetaan ohittaa nauramalla, eli siihen ei puututa, vaikka sitä ei henkilökohtaisesti hyväksyttäisikään.

Suomalaiselle kulttuurille ominaisia piirteitä ovat individualismi ja itse pärjääminen, mistä syystä miehen maskuliinisuuden kokemusta voisi horjuttaa avun hakeminen, tappeluista vetäytyminen tai näkemäänsä väärään toimintaan puuttuminen. Vaikenemisen kulttuuri liittyy edellä mainittuun pärjäämiseen. Jos ei puhuta ongelmista, ei saada myöskään apua ja tästä syntyy ongelmien ja vaikenemisen kierre. Vaikenemiseen liittyy myös se, että pelätään oman aseman ja maskuliinisuuden kyseenalaistusta, kun vaietaan tilanteissa, joissa pitäisi puuttua. Samalla puuttumattomuudella ylläpidetään ja uusinnetaan sanattomasti naisen alisteista asemaa mieheen nähden. Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy on jokaisen tehtävä, jolloin erityisen tärkeää olisi miesten puuttua toisten miesten tekemiin vääryyksiin, sillä vertaisryhmän mielipiteellä saattaisi olla vaikutusta. Patriarkaalisia käsityksiä ja käytänteitä rikotaan vahvasti sillä, kun mies nousee niitä vastaan, sillä mies on patriarkaalisen käsityksen mukaan valta-asemassa, jolloin miehen mielipiteelläkin on ehkä vaikuttavampi merkitys hänen noustessa jotain vastaan, johon hän itsekin tahtomattaan kuuluu.

Sukupuolisensitiivinen näkökulma liittää tutkimukseni sukupuolistuneen parisuhdeväkivaltatutkimuksen piiriin, sillä huomioin väkivaltateoissa sukupuolen merkityksen sekä sukupuoleen liitettyjä käytänteitä. Sukupuolistuneita piirteitä parisuhdeväkivallassa on tutkimukseni tulosten mukaan miessukupuolelle institutionaalisesti oikeutettu väkivalta sekä mieskulttuuriin kuuluva väkivaltaan sosiaalistuminen. Tutkimukseni tulosten perusteella sukupuolisensitiivinen näkökulma avaa väkivaltaa erityisesti vallankäyttönä, joka ilmenee patriarkaalisisissa käytänteissä miessukupuolen hallinta asemana, joka konkretisoituu miehen oikeutena alistaa vaimoa kurittamalla.

Lopuksi olen listannut kolme jatkotutkimusaihetta, jotka heräsivät tutkielmani pohjalta. Patriarkaaliset rakenteet näyttävät merkittävänä tekijänä parisuhdeväkivallan taustalla, joten voisi tutkia miesten näkökulmasta, miten he kokevat patriarkaalisten rakenteiden vaikuttavan heidän elämäänsä tai heidän väkivaltaisuuksiensa. Naisten alisteinen asema herätti kysymyksen: mikä hidastaa naisen aseman kohentumista yhteiskunnassa? Yhteiskunnan normeja sanelee pitkälti erilaiset lait, mistä syystä voisi tutkia, miten Suomen laki edistää tai estää erilaisten oikeuksien tapahtumista tai uudistusten toimeenpanoa.

6 Lähteet

Danielsson, Petri & Näsi, Matti (2020) Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2019 - Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Helsinki: Helsingin yliopisto, katsauksia 2020:43.

Ensi- ja turvakodit (2021) Tunnista väkivalta. <https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-vakivalta/#turvakodit1246-a579>. Viitattu 22.3.2021.

Finlex (2021) Istanbulin sopimus 2015.

<https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2015/20150053>. Viitattu 1.3.2021.

FRA - European union agency for fundamental rights (2015) Violence against women: an EU-wide survey. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Honkatukia, Päivi (2015) Restorative justice and partner violence: victims' view of Finnish practice. Teoksessa Inge In Vanfraechem, Daniela Bolívar Fernández, Ivo Aertsen (toim.) Victims and restorative justice. London & New York: Routledge, 107—125.

Husso, Marita (2003) Parisuhdeväkivalta: lyötyjen aika ja tila. Tampere: Vastapaino.

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018—2021 (2017) Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, julkaisuja 2017:16.

Jokinen, Arto (2000) Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Kaittila, Anniina & Nyqvist, Leo (2014) Taloudellinen väkivalta parisuhteessa – kirjallisuuskatsaus. Janus vol.22 (3) 2014, 262—278. <https://journal.fi/janus/article/view/51214/15672>. Viitattu 11.3.2021.

Kotanen, Riikka (2013) Näkymättömästä näkökulmaksi: Parisuhdeväkivallan uhrit ja oikeudellisen sääntelyn muutos Suomessa. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Lehti, Martti (2020) Henkirikoskatsaus 2020. Helsinki: Helsingin yliopisto, katsauksia 2020:41.

Lidman, Satu (2015) Väkivaltakulttuurin perintö: sukupuoli, asenteet ja historia. Helsinki: Gaudeamus.

Naisten Linja Suomessa ry (2021) Naisiin kohdistuva väkivalta Suomessa.

<https://naistenlinja.fi/naisiin-kohdistuva-vakivalta-suomessa>. Viitattu 27.4.2021.

Ronkainen, Suvi (2017) Väkivallan sukupuolistuneisuus. Mitä väkivalta on? Teoksessa Johanna Niemi & Heini Kainulainen & Päivi Honkatukia (toim.) Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino.

Tilastokeskus (2020) Aikuisista perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 76,8 prosenttia naisia.

https://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html Viitattu 16.4.2021

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Teoriaohjaava sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

YLE (2020) Suomi on Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisim maa naisille, mutta väkivalta kirjataan vain harvoin sairaalassa ylös. <https://yle.fi/uutiset/3-11167864>. Viitattu 26.1.2021.